

Riksadvokaten
Postboks 8002 Dep

0030 OSLO

Deres ref.
Ra 05-249 AG/amo 591.1-1

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2005/628-2 GS/-

Dato
20.05.2005

UTTALELSE: MEDIENES FILM- OG LYDOPPTAK AV RETTSFORHANDLINGER I STRAFFESAKER

Datatilsynet viser til Deres brev av 18.04.2005, der det bes om synspunkter i forbindelse med en eventuell utarbeidelse av veiledning for medienes film- og lydopptak av rettsforhandlinger i straffesaker.

Tilsynet vil innledningsvis uttrykke tilfredshet med å bli konsultert på et så tidlig stadium i prosessen. Tidligere i år har Datatilsynet avgitt en uttalelse til Domstolsadministrasjonen i forbindelse med domstolenes og domstolsadministrasjonens avgivelse av dommer og kjennelser til rettslige informasjonssystemer. Kopi av uttalelsen vedlegges, da vi ser at det er noen parallelle problemstillinger (se spesielt uttalelsen s. 2).

Vår uttalelse her knytter seg spesielt til to aspekter ved en økt mulighet for film- og lydopptak av rettsforhandlinger, nemlig muligheten for gjenfinning av informasjon i ettertid og muligheten for sosial rehabilitering for tiltalte.

Dagens informasjonssamfunn gir ikke lenger bare øyeblikksbilder som raskt er ute av folks bevissthet, men er som kjent søkbart i uoverskuelig fremtid. Ved en publisering på internett, har man umiddelbart også mistet kontrollen over informasjonen. Pr i dag er det vanskelig å søke på person direkte i lyd- eller billedfiler da man må ha et lyd- eller billedkriterium å søke på. Lyd- og billedfiler er imidlertid lett gjenfinnbart i kombinasjon med annen søkbar informasjon fra andre medier (nettaviser og fjernsyns- og radiokanalenets nettnyheter). Det er all grunn til å tro at medias lyd- og billedmateriale i økt grad vil bli gjort lettere tilgjengelig for enhver interessert i fremtiden. En rask undersøkelse viser at nyhetssendinger fra de to største norske TV-kanalene foreløpig er publisert fra år 2001. Vi ser en markant økning fra 2001, hvor det mer sporadisk er publisert nyhetssendinger o.a, og frem til i dag hvor bortimot samtlige nyhetssendinger er publisert. Som eksempel på hvor langt utviklingen allerede er kommet, legger vi ved en utskrift fra søkemotoren Googles laboratorie; "About Google Video".

Dette reiser viktige spørsmål om vedkommendes reelle mulighet til sosial rehabilitering. Dersom opplysninger om tiltalte skal "forfølge" vedkommende resten av livet, vil også muligheten til å integreres i samfunnet og leve et normalt liv etter

eventuell soning, bli sterkt redusert. Det er f.eks ikke uvanlig at potensielle arbeidsgivere søker på nettet etter opplysninger om jobbkandidater. Treff på vedkommende garnert med filmopptak fra en straffesak som kanskje ligger mange år tilbake i tid, vil opplagt svekke vedkommendes muligheter. I tillegg vil vi spesielt fremheve at lyd og levende bilder er sterke medier, og vil vise tiltalte i en særskilt sårbar situasjon.

Datatilsynet antar at også aktørene i retten vil bli påvirket av at det gjøres opptak av rettsforhandlingene. Tilsynet har imidlertid ikke noen kvalifisert oppfatning av på hvilken måte man eventuelt lar seg påvirke, men antar at det vil være store individuelle forskjeller. Det er mulig Norsk Psykologforening vil være rette instans til å avgi en uttalelse i dette spørsmålet.

Med bakgrunn i det som ovenfor er uttalt, fraråder Datatilsynet økt adgang for mediene til film- og lydopptak av rettsforhandling i straffesaker.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Guro Slettemark
seniorrådgiver

Vedlegg;

- kopi av brev ref 2005/384
- utskrift; "About Google Video"